

Statim ubi nuperint, caput velant, & vitta tegunt in modum galeæ composita ex linteo coloris aurei, quam cum in modum involvunt, ut in fronte, veluti cornu aliquantulum extet, Magna hic Hispanis, cum Gallis, Belgis, Anglis, aliisque populis commercia. Lana præcipue facit, ut omnia Fora Locaque ab Emptore Venditore, que ferveant.

Commercia.

Guipuscoa.

Regio.

Nomina.

Sunt.

Caeli temperies.

Soli qualitas.

Guipuscoa Cantabrorum etiam olim erat regio. Nonnulli *Lipuscoam* & *Lipuscam* vocant: corrupte, ut notat Stephanus Garybayus ejus Incola. Vnde autem hæc appellatione habeat, non facile dixerim, nisi forte ab *Opuscoa* antiqua civitate nomen trahat. Concluditur ad Ortum amne *Vidosone* (qui & *Vidoso*, *Alduida*, *Huria* & *Beoyvia*, medius inter Galliam & Hispaniam) Pyrenæisque montibus; ad Meridiem Navarræ regno, ad Occasum Bilcaia, de qua modo dixi, ad Septentrionem Mari Cantabrico, Circuitus ejus triginta sex miliarium. Temperata autem maxime hæc Regio est; neque enim sentit frigoris molestias, neque Solis vehementes ardores, Cælo autem utitur humido & inconstanti. Cum vero omnis sit montosa & aspera, non est usque adeo culta, quæ tamen in ea loca coluntur, valde sunt fertilia. Vineta non habet nisi pauca in parte maritima. Cæterum regio ubique Ferri & Chalybis ferax, adeo ut nusquam terrarum Ferri major sit abundantia aut præstantia: tantumque ejus materiæ hic effoditur, ut multis regionibus sufficiat. Vulcani officina, Martisque Armamentarium videntur hic ab Natura collocata: tantam ibi videre est non solum Ferri, & Chalybis, sed & factorum Armorum copiam; ut non immerito *Murus* live *Propugnaculum Regnorum Castellæ & Legionis* in quibusdam regionis Archæis cognominetur. Scribit Navagierus hoc tractu tantum Ferri Chalybisque effodi, ut singulis annis xxc millium Ducatorum inde quæstus fiat. Non igitur sine causa Montem ibi scribit Plinius lib. xxxiv cap. xlvi, totum ex Ferro: *Cantabria*, inquit, *maritima parte, Mons prærupte altus, incredibile dictu, totus ex ea materia est*. Collocantur hica Ptolemæo, Pomponio, Plinio, aliisque populi *Oregeviones*, *Autrigones* & *Varduli*. Metropolis est *Tolosa* ad Confluentes sita *Araxin* & *Oriam*. Sunt & alia Opida; *Placentia*, ubi fabrorum ferrariorum incredibilis copia: *Montrico*, vel ut alii scribendum censent, *Monte de Trico*, ab scopulo cognomine, qui Opido imminet: *Fuentarabia*, Ptolemæo *Phlasiobriga*: Fanum *D. Sebastiani*, olim *Hicurn*, postea *Don Bastia*, & corrupte hodie *Donastien*, idem sonans quod *Divus Sebastianus*. Don enim Cantabris nihil aliud, quam quod Latinis *SANCTUS*, Castellanis *SANTO*. Loca namque in Cantabrorum agris varia plerumque habent nomina, ob linguarum differentias. Aliter ipsi Cantabri, aliter Hispani reliqui, aliter Galli, qui ipsis confinales, vocant. Situm est hoc Opidum ad ostium fluminis, quod *Menascus* Pomponio Melæ, Ptolemæo *Menosca*, hodie *Rio Gurumea*, vel *Uramea*. *Chalybs* fluvius in his regionibus oritur, cujus aqua ad Ferri temperamentum plurimum valet; adeo ut Hispani non alia arma, nisi quæ hujus liquore temperata, adprobent. Ab hoc flumine populos Chalybes Iustinus lib. xlii ait appellatos. Fanum *D. Sebastiani* Portum habet amplissimum, non arte humana, sed sagacis naturæ providentia factum, in quo naves ab sævientibus undis ventisque parum faventibus securam & tutissimam inveniunt stationem. In-

Flu. Chalybs.

Portus.